

KUHMOINEN

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA (2022)

Petra Käppi (UULU), Päivi Malin, Mariella Rauhala, Marjo Soininen, Tiina Oksanen

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu kokonaisuus, jossa taataan lapsille ja nuorille pääsy taide- ja kulttuurikasvatuksen pariin.

Tähän suunnitelmaan on koottu mahdollisia Kuhmoisissa toteutettavia asioita ja aiheita. Tarkoituksena ei ole ”kaikkea kaikille joka vuosi”. Se, mitä, miten ja kenelle kunakin vuonna tarjotaan tai mitä painotetaan, on sivistyslautakunnan ja muiden kunnan toimijoiden suunniteltavissa ja päätettävissä. Tärkeätä on saada tapahtuma/t luontevaksi rinnakkaiseksi toimintamalliksi opetussuunnitelman rinnalle ja lukuvuosisuunnitelmaan jo kouluvuoden alussa. Kunta päättää ihan itse, millaisella summalla tapahtumia järjestetään, ja summa voi vuosittain vaihdella. (Ks. kohta Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus)

Kulttuurikasvatussuunnitelma eli lyhyemmin KOPS on kunnan tai alueen suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan kunnassa tai alueella osana opetusta. **Kulttuurikasvatussuunnitelma perustuu Opetushallituksen laatimiin valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (1.8.2016 alkaen) kulttuurikasvatussuunnitelma mainitaan paikallista opetussuunnitelmaa täydentävänä mahdollisuutena.** Yhteiseen suunnitelmaan sitoutuvat opetus- ja kulttuuritoimi yhdessä taidelaitoksien kuten kirjastojen, museoiden ja teattereiden kanssa, ja se takaa kaikille kunnan tai alueen lapsille ja nuorille tasavertaisen mahdollisuuden tutustua monipuolisesti paikalliseen kulttuuriin. Se helpottaa myös kulttuuritoimijoita oman toimintansa koordinoinnissa.

Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa oman kunnan lähiympäristöstä, historiasta, käytännöistä ja merkkihenkilöistä. Tärkeiden paikallisten elementtien lisäksi kulttuurikasvatussuunnitelma avaa lapsille ikkunan, jonka kautta he pääsevät tutustumaan laajemminkin ammattitaitelijoiden opastuksella taiteen tekemiseen ja kokemiseen. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteuttavat jokaisessa kunnassa aina kunkin taiteenalan ammattilaiset, valtakunnalliset toimijat ja kulttuurikasvattajat yhteistyössä kunnan opetushenkilöstön kanssa.

Miksi kunnan kannattaa tehdä kulttuurikasvatussuunnitelma?

1) Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus

Kuntien sivistyslautakuntien hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laadittu kulttuurikasvatussuunnitelma saavuttaa jokaisen kunnassa asuvan lapsen ja nuoren. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita. Kulttuurikasvatussuunnitelmalla taataan, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden tutustua erilaisiin taide- ja kulttuuriharrastuksiin, pääsee osallistumaan taideprosesseihin ammattitaitelijoiden johdolla ja pääsee osallistuman tekijänä, katsojana ja kokijana erilaisiin taide-elämyksiin.

3) Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaksi asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on monin tavoin eduksi kunnalle. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannaisvaikutus ihmisten hyvinvointiin ja työllistymiseen ymmärretään. KOPS-

työssä alueen omat taiteilijat ja taide/kulttuurilaitokset saavat vuosittain toistuvaa lisätyötä, ja alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään mitä oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on merkittävä, kun kulttuurikasvatussuunnitelmaan integroidaan laajemmin mukaan kunnan eri toimijoita. Kulttuurikasvatussuunnitelmassa voi olla mukana koulujen, päiväkotien ja kirjastojen lisäksi esimerkiksi kunnan taidegalleriat, museot, luontokohteet, tapatumenjärjestäjät, paikalliset taiteilijat ja palvelutalot tai muut SOTE-yksiköt. Työpajoja ja konsertteja voi järjestää esimerkiksi palvelutaloissa, jolloin niihin pääsee lasten lisäksi osallistumaan myös ikäihmisiä. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta on mahdollista tehdä koko kunnan yhteinen asia.

4) Kunnan brändi

KOPSin avulla ja sitä miettiessä on omaa kuntaa tarkasteltava tiedostaen, mitä kaikkea hienoa siellä on. KOPSin keskeisiksi sisällöiksi muodostuvat asiat on mahdollista myös brändätä. Tästä voisi Kuhmoisten kohdalla mainita vaikkapa Linnavuori-hankkeet, jossa yhtenäiskoulun panos muiden toimijoiden kanssa on ollut merkittävä. Haluaako kunta esiintyä julkisuudessa vaikkapa "yhteisöllisenä ja luovana" tms. Jos KOPS nostaa pintaan alueen luonnon, miten sen voi hyödyntää? Tai jos KOPS kulkee vaikka kunnan varhaisen teollisuuden merkkihenkilöiden mukana tai vanhojen rakennusten ympärillä, mitä siitä kannattaa nostaa koko Suomen tietoisuuteen? Kulttuurikasvatussuunnitelma ei ole vain kouluissa tapahtuvaa suljettujen ovien toimintaa. Se on ovi koko kunnan asioihin.

5) Lasten tunne- ja esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemuksen saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Tutkimuksissa on moneen kertaan todettu, kuinka pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen on vähentänyt ja ennaltaehkäissyt monia ongelmia ihmisten käyttäytymisessä, oppimisessa, kaveritaidoissa tai avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä melkein mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyvämpiä positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee yleensä ihmisille hyvää. Näitä asioita kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa edesauttaa, sillä suunnitelman toteuttajina ovat nimenomaan eri taiteenalojen ammattilaiset. Kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri on väylä, jota jokaiselle pitää antaa mahdollisuus hyödyntää.

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus

Tähän konkreettiseen suunnitelmaan on kerätty erilaisia kulttuuri- ja taidetoimintaan osallistumisen mahdollisuuksia eri ikäryhmille. Kuhmoisten sivistyslautakunta sekä koulun ja varhaiskasvatuksen henkilökunta vastaa jo tällä hetkellä paikallisesti toteutettavista asioista kuten harrastuskerhoista, kirjasto- ja museovierailuista, elokuvanäytöksistä, ympäristökasvatusta sekä Taidetestaajavierailuille osallistumisesta. Lisäksi Kuhmoisilla on Kulttuuriosuuskunta Uulun Liikkuvan lastenkulttuurikeskuksen vuosittainen 900 euron Opetus- ja kulttuuriministeriön avustus vuosille 2022-2024, ja avustus todennäköisesti on pysyväluonteinen. Uulun kautta toteutetaan eri taiteenlajin työpajoja, projekteja ja esityksiä, ja nämä kokonaisuudet sovitaan aina erikseen vuosittain.

Kuvataiteet ja kädentaidot

- 1) Koululaisten vierailut kirjastolla oleviin näyttelyihin ja Riihigalleriaan *¹
- 2) Taidekerho 1.-2.luokkalaisille*
- 3) Kuvista käsin -taide- ja käsityökerho 5.-9. luokkalaisille*
- 4) *Mun Ateneum* on Ateneumin taidemuseon etävierailujen kehittämishanke alakouluille (5. – 6. lk). Vuosina 2021-2022 toteutettavaa hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtakunnallisessa hankkeessa tarjotaan 400 koululuokalle viisiosainen etäohjelma taustamateriaaleineen. Kaikkiin ohjelman vaiheisiin löytyvät tarkat ohjeet ja tuntisuunnitelmat *Mun Ateneum* -verkkosivuilta: <https://ateneum.fi/mun-ateneum>
- 5) Keramiikkapajat (uusi uuni saadaan toukokuussa)

Valotaide

Valotaideteos Kuhmoisten keskustaan. Teos tehdään yläkoulun oppilaiden kanssa (joka vuosi?) marraskuussa. Teos voi pysyä esillä marras-joulukuun ja myös alkuvuoden pimeät kuukaudet.

Teemat: Yhteisöllisyys, kulttuurihyvinvointi, kotiseutu, valotekniikka.

Elokuvataide ja mediakasvatus

- 1) Omassa teatterissa Fininkinon tai Koulukinoesitykset kerran vuodessa. Kaksi esitystä, joista toinen on 0-4.luokkalaisille ja toinen 5-9.luokkalaisille. Pienempien koululaisten esityksiin voi osallistua myös varhaiskasvatuksen lapset.
- 2) Ammattitaiteilija tapaaminen yläkoululaisille esimerkiksi kolmen vuoden välein.
- 3) Pirkanmaan elokuvakeskuksen animaatiopaja
Pirkanmaan elokuvakeskuksen animaatiopaja kestää paikan päällä yhden viikon, jota ennen oppilaat tekevät opettajien avustuksella käsikirjoituksen tarinaan, kuvaussuunnitelman, hahmot ja muut tarvittavat rekvisiitta-askareet. (Tampereella), tai paikallisesti Kuhmoisissa. Koulu ja oppilaat saavat valmiin teoksen editoituna itselleen ja voivat myös itse esittää elokuvaa. Monialaisessa mediakasvatushankkeessa kuvausviikon aikana oppilaat mm. animoivat, kuvaavat, ääninäyttelevät ja valmistavat musiikkia mahdollisuuksien mukaan koululla. Koululle tehdään viikon ajaksi pieni kuvausstudio, jonne oppilaat tulevat 2-4 hengen ryhmissä kahdeksi tunniksi per ryhmä kerralla. Osallistujia voi olla 10-60 oppilasta. Se sisältää kuvauksia edeltävän perehdyttämisen koululla, viikon kuvaukset oppilaiden kanssa, editoimisen, äänityön sekä halutessa esityksen Tampereen elokuvajuhlilla tai Art House Cinema Niagarassa Tampereella. Alla esimerkki luokan kanssa tehdystä animaatiosta:
BANAANIEN VALLANKUMOUS: <https://vimeo.com/manage/videos/325830805>

Musiikki

Uulun osallistava konsertti päiväkodilla tai vuorovuosina erilaiset vaihtuvat musiikkityöpajat.

Teemat: Suomalaiset perinnesoitimet, perinnesoitimet eri puolilta maailmaa, oman sävellyksen tai biisin tekeminen, ympäristökasvatus, kierrätysmateriaalit, luonnonmateriaalit. Kuhmoisissa pelimannimusiikilla on perinteisesti vahva asema.

Tanssi ja sirkus

---

¹ *) harrastus on toiminnassa tälläkin hetkellä ulkopuolisella rahoituksella (Opetushallituksen koulun kerhotoiminnan tukemisen perusrahoituksella sekä kuluvana lukuvuonna OKM:n Harrastustoiminnan Suomenmallin rahoituksella)

- 1) Tanssin päivä kerran vuodessa koululla. Tanssin päivänä pyritään tekemään resurssien mukaan vierailu balettiin tai tanssiteatteriin Tampereelle, Helsinkiin tai Jyväskylään. Toinen vaihtoehto on järjestää koululla tanssityöpajoja.
- 2) Sirkuskerho iltapäivätoimintana koululaisille. (toteutuu maaliskuussa 2022/Suomen harrastamisenmallin rahoitus)
- 3) Sirkus tai tanssityöpajat varhaiskasvatukselle tai koululaisille Uulun Liikkuvan lastenkulttuurikeskuksen kautta. Sirkustyöpajassa tutustutaan sirkuksen maailmaan kokeillen eri sirkuslajeja ja -välineitä ja onnistutaan yhdessä ja erikseen. Monipuolinen sirkus tarjoaa jokaiselle jotakin. Lajeista kokeillaan esimerkiksi tasapainoilua, jongleerausta ja pyramideja. Tanssityöpajoja vetävät tamperelaiset eri alojen ammattitanssijat. Uulu tekee yhteistyötä nykytanssijoiden, kansantanssijoiden ja eri etnisten tanssilajien tanssijoiden kanssa.

Kirjallisuus

- 1) Satutunnit kirjastolla varhaiskasvatus ja 0-2.luokkalaiset.*
- 2) Lukemisen kerhot 1-2 luokkalaisille.*
- 3) Vierailut kirjastossa oman opettajan johdolla.*

Draama

Näytelmäkerho 6. -9. luokkalaisille iltapäiväharrastuksena Kuhmolassa.*

Ympäristökasvatus

- 1) Museovierailut kotiseutumuseossa ja Kuhmoisten ase- ja varusmuseossa.*
- 2) Vierailut Isojärven kansallispuistossa ja Päijälän linnavuorella.*
- 3) Risteilyt Päijänteellä. Risteilyissä teemana voi olla myös ammattiravustus tai kalastus.

Teemat: kotiseutu, lähiympäristö, maanpuolustus, teollisuus, maanviljelys, kalastus, metsä, metsäteollisuus, luonnonsuojelu.

Mahdolliset vuosittaiset lisäohjelmat:

- Taidetestaajat* tarjoaa kaikille Suomen kahdeksasluokkalaisille mahdollisuuden kokea korkealaatuisia taide-elämyksiä niin konserttisaleissa, taidemuseoissa, teattereissa. Samalla nuoret ovat päässeet kurkistamaan esiripun taakse suomalaisten taide- laitosten ja ammattitaiteilijoiden maailmaan osana koulutyötään. Jokainen kasiluokka tekee lukuvuoden aikana kaksi taidevierailua omassa maakunnassaan tai lähialueella.
- Lasten Pirkkaset on Pirkanmaan kuntien yhteinen lastenkulttuurikuukausi. Kuukauden aikana lastenkulttuuri näkyy ja kuuluu erityisen runsaasti ympäri Pirkanmaata. Lasten tapahtumat, näyttelyt, erilaiset esitykset ja työpajat rikastuttavat helmikuussa kuntien kulttuuritarjontaa.
- Konserttikeskus tarjoaa elävää musiikkia kouluihin ja päiväkoteihin.
- 2022-2024 Operaatio Pirkanmaan tavoitteena on kehittää elinvoimaista kulttuurimaakuntaa ja luovien alojen kansainvälistä osaamiskeskittymää, jossa ammattilaisten toimintaedellytyksiä kehitetään ja kuntalaisten kulttuuriset oikeudet

toteutuvat. Hanke toimii yhä yhdenvertaisemman, saavutettavamman ja kestävämmän toimintaympäristön edistämiseksi Pirkanmaalla.

LIITE 1

Kulttuurikasvatussuunnitelma kevätlukukaudelle 2022 suunniteltu toteutus (toukokuu)

Uulun Liikkuva lastenkulttuurikeskuksen ensimmäisen vuoden teemana on musiikki. Toukokuussa 2022 kaikki varhaiskasvatuksen ja peruskoulun oppilaat pääsevät musiikkityöpajaan.

- Päiväkodin kokonaisuus koostuu kahdesta kantelesävellystyöpajasta ja vanhemmille ohjatusta lasten esityksestä. Pajoja on yhteensä 8 kpl. Päiväkodin 3 - 6-vuotiaat lapset jaetaan työpajoihin 4 ryhmään. Työpajat kestävät päiväkodin aikataulun mukaan 30-45 minuuttia. (Mielellään 45 min)

- Alakoululaisille tulee 4 kpl 75 minuutin Biisinikkarit työpaja. Näihin työpajoihin jaetaan 0-6.luokkalaiset.

- Yläkoulun puolelle tulee 2 kpl 75 minuutin Runolaulusta räppiin työpajaa. Näihin työpajoihin jaetaan 6-9.luokkalaiset.

Toteutusaikataulu (Päiväkoti sovittu ja vahvistettu Tiina Oksasen kanssa, koulu Mariella Rauhalan kanssa)

PÄIVÄKOTI:

KE 18.5. 4 kpl kanteletyöpajoja. Ohjaajana Petra Käppi

Pajat alkavat **klo 8.15, 9.00, 9.45 ja 10.15**

TO 19.5. Pajat alkavat klo **13.00, 13.45, 14.30 ja 15.15** ja esitys vanhemmille klo 17.00

KOULU:

PE 20.5. klo 9.00 (alakoulu) ja jatkuen yläkoulun kanssa **10.15 sekä 12.00** Biisinikkari ja runolaulusta räppiin yläkoululle

TI 24.5. tiistai klo 9.00, 10.15 ja 12 Biisinikkarit

Hinta: 1800€ + alv24% per 14 työpajaa

Rahoitus:

OKM 900€ + alv 24%

Kuhmoisten kunnan osuus 900€ + alv24 %